

ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛАНДШАФТНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ЖИТОМИРЩИНИ

Серед ландшафтних рекреаційних ресурсів Житомирської області особливе місце займають природно-заповідні об'єкти загальнодержавного значення. Природно-заповідний фонд Житомирської області включає: 1 природний заповідник, 10 заказників загальнодержавного значення, 76 державних заказників місцевого значення, 2 пам'ятки природи, 18 державних пам'яток природи, 1 ботанічний сад, 5 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Перлиною ландшафтних рекреаційних ресурсів Житомирського Полісся є Словечансько-Овруцький кряж. Якщо подивитись на фізичну карту України, то на півночі Центрального Полісся одразу видно на зеленому фоні Поліської низовини чітко окреслений жовтим забарвленням "острів". Словечансько-Овруцький кряж простягається більш ніж на 60 км, маючи ширину від 5 км на сході і 14 - 20 км на заході. Його площа становить 750 кв.км. На цій території можна побачити мальовничі скелі кристалічних порід, каньйони глибиною 80 м з невеликими, але бурхливими річками, а на вершині – густий ліс.

У Житомирській області знаходиться найбільший у країні за площею Поліський державний заповідник. Його створено постановою Ради Міністрів України від 5 жовтня 1968 р. на півночі області з метою збереження типових природних комплексів Полісся, охорони реліктових, ендемічних рослин і тварин та відтворення й збагачення природних лісів регіону. Розташований на території Овруцького і Олевського районів, на базі Копищанського, Перганського і Селезівського лісництва, загальною площею 20104 га. Має охоронну зону. Заповідник простягується суцільним масивом з півночі на південь на 27 км, зі сходу на захід – 21 км.

Природніми його межами на заході є річка Уборть, на сході - річка Болотниця. Для заповідника характерні типові соснові ліси Полісся та їхні похідні. Крім лісових насаджень представлені сфангові і осоково-сфангові болота. Загальна площа боліт становить близько 5 тис. га, або 22% усієї площі заповідника. Найбільш заболочені землі східної та південно-східної частини. У заповіднику ростуть 603 видів рослин, що становлять 30% видів усієї природної флори Українського Полісся.

Серед рідкісних рослин на особливу увагу заслуговують реліктові види. Це, зокрема, верби лапландська і чорнична, рододендрон жовтий, шолудивник королівський, плаваючий водяний горіх. Особливу рослинного світу заповідника становлять орхідеї, яких тут зростає 5 видів.

У фауні Поліського заповідника – 30 видів ссавців. Серед них – лосі, дикі кабани, вовки, козулі, лисиці, зустрічається рись. Велику цінність мають колонії диких бобрів. Проживають також цінні хутрові звірі: куниця, видра, ондатра. У заповіднику гніздиться 131 вид птахів. Посеред них тетерева, глухарі, рябчики, сірі куріпки; в річках - понад 30 видів риби.

В Житомирській області створено 19 державних заказників за площею 6228 га, 3 них – 9 республіканського і 10 місцевого значення. Заказники створено в різних природних зонах. З них: лісових – 2, ботанічних – 9, гідрологічних – 5, ландшафтних – 1, орнітологічних – 1, зоологічних 1.

До заказників загальнодержавного значення відносяться: лісовий державний заказник "Туганівський"; лісовий державний заказник "Поясківський"; ботанічний заказник "Городницький"; ландшафтний заказник "Плотниця"; загальний зоологічний державний заказник "Казява".

До пам'яток природи загальнодержавного значення відносяться: урочище "Модрина", урочище "Корнієв"; місцевого значення: урочище "Криниченька", дуб "Велетень", "Скеля Крашевського", скеля "Голова Чацького" та "Флороносні пісковики".

В Житомирській області частка заповідних територій складає 2-4%. Житомирщина входить до числа тих регіонів України, де найбільша кількість парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. В області розташовані Івницький, Новочорторійський, Трощанський парки.

Таким чином, можна зробити висновок, що Житомирська область має надзвичайно багаті природні ресурси, для використання їх у розвитку туризму.

Ландшафт – обличчя Землі, своєрідний "географічний індивід". Людство отримало у спадок від природи їхню надзвичайно різноманітність.

У Житомирській області створюються такі заповідні території, які, крім охорони природи, розв'язують й інші завдання, зокрема, природоохоронної освіти і виховання. Такими є національні парки та регіональні ландшафтні парки, різниця між якими полягає лише в площі. Перші мають територію майже 100 тис. га, другі – кілька тис. га.

Серед ландшафтних рекреаційних ресурсів Житомирської області особливе місце займають природно-заповідні об'єкти загальнодержавного значення.

Перлиною ландшафтних рекреаційних ресурсів Житомирського Полісся є Словечансько-Овруцький кряж. Якщо подивитись на фізичну карту України, то на півночі Центрального Полісся одразу видно на зеленому фоні Поліської низовини чітко окреслений жовтим забарвленням "острів". На цій території можна побачити мальовничі скелі кристалічних порід, каньйони глибиною 80 м з невеликими, але бурхливими річками, а на вершині – густий ліс. Значний інтерес для дослідників кряжа викликає походження лесу на ньому. Лес – карбонатна, глиниста порода, характерна для лісостепової і степової зон України. Саме на основі лесу сформувалися чорноземи України – найбільше наше багатство. Нині на території кряжа лісів майже немає, їх вирубали протягом останніх трьох століть. Тепер тут поля, на яких вирощують льон, картоплю, зернові культури, жито, пшеницю та овочі. Словечансько-Овруцький кряж багатий джерелами кришталево чистої води. В деяких селах джерела вважають святими і чудодійними.

Найбільш привабливою частиною Словечансько-Овруцького кряжа є його західна частина, до якої можна віднести дві третини його площі. Унікальність її полягає в тому, що в часи, коли майже вся територія нинішньої України була затоплена морем, вона залишалась сушею. Саме західна частина дивує своїм багатством рослинного і тваринного світу. Тут можна зустріти дуб скельний, березу чорну, рододендрон жовтий (азалію понтійську), пліщ звичайний, смородину альпійську. Загалом на Словечансько-Овруцькому кряжі виявлено понад 80 реліктових рослин. Ліси на цій території багаті грибами, ягодами, лікарськими рослинами.

На території Олевського району також багато природних пам'яток і заповідних місць. Одним з них є геологічний заказник "Кам'яне село". Воно розміщене на території Замисловицького лісництва Білорівницького держлісгоспу на схід від села Рудня Замисловицька. Заказник цей має територію 15 га. Характеризується виходами на поверхню численних валунів великих і малих розмірів, багато з яких за формою нагадують сільські хати, хліви і клуні. Такої форми ці камені набули в процесі тисячолітньої ерозії під впливом води, зміни температур та повітря. Українське Полісся, в тому числі і Олевщина, розміщені на Українському кристалічному щиті, численні його виходи на поверхню — не рідкість для цієї місцевості, але унікальність заказника "Кам'яне село" полягає в значній площі, формі і розмірах валунів.

Місцева флора досить типова для даної частини Полісся. З дерев тут переважає сосна, досить часто трапляється береза, рідше – вільха, дуб, осика. Поширені в цій місцевості кущі азалії понтійської або рододендрону жовтого. Ґрунти вкривають зарості папороті, чорниці та вересу. На камінні ростуть мохи, лишайники та окремі види невеликих папоротей.

Особливістю лісу на території заказника є невелика висота дерев і загальна їх недорозвиненість, що зумовлено малородючістю супіщаного ґрунту, відсутністю санітарних рубок і надзвичайною близькістю верхньої межі кам'яних порід.

Тому, заказник "Кам'яне село" може по праву вважатися одним з численних чудес України за своєю красою, унікальністю, чарівними легендами про його походження.

Таким чином, дослідивши, значний масив інформації, можна зробити висновок, що Житомирська область має надзвичайно багаті ландшафтні природні ресурси, які можна використовувати як у розвитку туризму так і для покращення економічного стану.